

KUR'AN VE SÜNNET BÜTÜNLÜĞÜ

Modern insanın içinde bulunduğu çıkmazlar ve bunalımlar, dünyamızı; anarşi, kaos, terör, zulüm ve adaletsizliklerle karşı karşıya getirmiştir. Bir tarafta zengin ülke ve insanlar olabildiğince zevk ve sefa içinde, diğer taraftan açlıktan ölen insanlar. İnsanlığın geldiği nokta zulümlerden başka bir şey değil. Bu duruma tek çare İslam kalmıştır. Bunu bilen kimseler ise İnsanları İslam'dan uzak tutmak için terör dahil her yolu denemekten çekinmiyorlar. Özellikle İslam'ın temel kaynaklarına savaş açıp Kur'an ve sünnet konusunda Müslümanları şüpheye düşürmeye çalışıyorlar.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا

Ey iman edenler! Allah'a itaat edin. Peygamber'e ve sizden olan ülulemre (idarecilere) de itaat edin. Eğer bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz Allah'a ve ahirete gerçekten inanıyorsanız onu Allah'a ve Resûl'e götürün (onların talimatına göre halledin); bu hem hayırlı, hem de netice bakımından daha güzeldir. (Nisa, 4/59)

Kur'an'ın Tarifi

Arap Dili'nde Kur'an, okumak anlamına gelen bir masdar olup okunan şey manasında isim olarak kullanılmaktadır.

Bu tarife göre Kur'an, genelde her okunan şeyin ismi olabileceği gibi, özel olarak Hz. Muhammed (sav)'e vahiy yoluyla indirilmiş olan Allah'ın kelimelerinin ismidir. Tıpkı Hz. Musa (as)'a indirilen kitab'a Tevrat, Hz. İsa (as)'a indirilen kitab'a da İncil adlarının verildiği gibi en son peygamber olan Hz. Muhammed (sav)'e indirilen kitab'a da Kur'an, özel isim olmuştur.

Sünnetin Tarifi.

Sünnet: Nebi (sav)'e izafe edilen söz, fiil, onay, sıfat ve sirettir. Kullanıla gelen genel tanım budur.

Sünnet: Allah'ın kitabının Hz. Peygamber tarafından yapılmış evrensel yorumudur. Hadisler de bu yorumun yazılı belgeleridir. Binaenaleyh sünnetsiz Müslüman olmayacağı gibi sünnetsiz Müslümanlık da olmaz. (İsmail Lütfi Çakan, Hadis Usulü, s.43, İfav y)

Kur'an ve Sünnet İlişkisi

Bütün bu tariflerden anlaşılan; Allah'ın kitabı ile rasulü arasındaki ilişki etle kemik gibidir. İkisi birbirinden koparıldığı zaman anlamsızlaşır. Bu sebeple Kur'an'la kritik edilmeyen sünnet de, Kur'an'dan koparılmış rasul de yetim ve öksüzdür. (Fevzi Zülaloğlu, Temel Kaynağımız Kur'an, s.251, Ekin y.)

Sünnet; Kur'an'ın yaşanmış bir tefsiri, İslamın ise pratik bir tatbikidir. Öyle ki Hz. Peygamber, tefsir olunmuş bir Kur'an ve yaşayan bir İslam idi.

Nitekim mü'minlerin annesi Hz. Aişe (ra) a Rasûlullah'ın ahlakından sorulduğunda net ve belîğ bir ifade ile "O'nun ahlakı Kur'an'dı" (Müslim, Müsafirun, 139;Ebu Davut, Salat,316;Nesai, Kıyamü'l-Leyl,2) diye cevap vermiştir. Öyleyse kim, İslamın pratik şeklini öğrenmek isterse, onu tafsil edilmiş ve yaşanmış olarak, kavli, ameli ve takriri sünnetten öğrensin.

Kur'an-ı Kerim, İslamın/şeriatın esası ve güvencesidir. Sünnet ise onun açıklayıcısıdır. Bunun için ona, islamın ikinci kaynağı olarak itibar edilmiştir.. (Yusuf el-Kardavi, Sünneti Anlamada Yöntem, s.77,95, Rey y)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا

Ey iman edenler! Allah'a itaat edin. Peygamber'e ve sizden olan ülü'l-emre (idarecilere) de itaat edin. Eğer bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz Allah'a ve ahirete gerçekten inanıyorsanız onu Allah'a ve Resûl'e götürün (onların talimatına göre halledin); bu hem hayırlı, hem de netice bakımından daha güzeldir. (Nisa, 4/59)

Kur'an ve Sünnet Bütünlüğü

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا

Andolsun Allâh'ın Elçisinde sizin için Allah'a ve âhiret gününe kavuşmaya inanan ve Allâh'ı çok anan kimseler için, (uyulacak) en güzel bir örnek vardır. (Ahzab, 33/21)

Kur'an ile Peygamberi ayıran Müslüman bir zihniyet düşünülemez. Yukarıdaki ayetler bunu açıkça gösteriyor.

“Rasûlullah örneği”nden müstağni kalabileceğini sanan bir zihniyet, Kur'an-ı Kerim'i Allah'ın rızasına uygun olarak anlamaktan kendini mahrum bırakmış demektir.

Rasûlullah (sav) Allah'ın kulu ve elçisidir. Allah'tan aldığı vahyi insanlara iletmek, anlatmak, açıklamak ve tatbik etmekle görevlidir. Bu açıdan baktığımızda Kur'an ve sünnet bütünlüğünü daha iyi kavrarız. Rasûlullah (sav) Efendimizin tebliğ ve tebyin görevi konumuzu açıklar.

Tebliğ: Bütün peygamberlerin ortak özelliğidir. Her nebî öncelikle aldığı ilâhî emânetin tebliğinden sorumludur. Nitekim Kur'an'da şöyle buyrulur:

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

"Ey Rasûl! Sana Rabbından her indirilene tebliğ et! Eğer etmezsen O'nun sana yüklediği peygamberlik görevini yerine getirmemiş olursun. Allah seni insanlardan korur. Doğrusu Allah, kâfirler toplumunu doğru yola iletmez. " (Mâide, 5/67)

Tebyin: Kur'an anlaşılacak üzere indirildiğinden Hz. Peygamber'in insanların Kur'an'dan anlayıp kavramakta zorlandıkları konuları açıklama görevi vardır. Nitekim Kur'an'da buyrulur:

بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ

"Sana bu Kur'an'ı apaçık delillerle ve sayfalarla indirdik ki, kendilerine indirilene insanlara açıklayıp (tebyin) anlataşın. Umulur ki böylece onlar da düşünürler." (Nahl, 16/44)

Şimdi nasıl olur da Peygamberi ve sünnetini Kur'an'dan ayrı düşünebiliriz?

Bazı Müslümanların Kur'an ve sünnet hakkında ifrat ve tefrite düştüğü görülmektedir. Sünneti terk edip yalnız Kur'an bize yeter gibi bazı iddialar ortaya atılmaktadır.

Bu iddia Apaçık Allah ve rasûlünün arasını ayırmak demektir. Allah'ın dinini ve islamın hükümlerini tam anlamıyla bilen bir Müslüman gerçeğe karşı koyarak, sünnetin delil oluşunu inkar edip İslamın yalnızca Kur'an olduğunu benimseyemez. Çünkü şariat hükümlerinin çoğu sünnet ile sabit olmuştur. Kur'an'daki hükümler ise genellikle mücmel ve külli kaideler şeklindedir. Aksi takdirde biz beş vakit namazı, namazın rekatlarını, kılınış şeklini vs. zekat miktarlarını, hacc ibadetinin tafsilatını, muamelat ve ibadetlerin diğer hükümlerini Kur'an'ın neresinde buluruz?

İslam Dini'nin hayata geçirilmesi hususunda, Hz. Peygamberin sözlerinin ve uygulamalarının önemli bir yeri olduğunu gayet iyi bilen İslam düşmanı bazı müştelikler, doğrudan doğruya Kur'an'ı hedef almak yerine, daha ziyade, Hz. Peygamber ve onun sünnetinin dindeki yerini sarsmaya, hadisler ve raviler üzerinde şüphe uyandırmaya çalışmışlar ve maalesef İslam aleminden de bilerek veya bilmeyerek bunların etkisi altında kalan kimseler olmuştur. (Sünnetin Dindeki Yeri, Mevlüt Güngör'ün tebliği s.75, Ensar Neşriyat)

Peygamber Efendimize İttiba ve Sünnet

Kur’ân-ı Kerim’de Peygamber Efendimiz (s.a.v.)’e itaat, Hz. Allah’a itaat olarak zikredilmiştir.

مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّى فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا

“Kim peygambere itaat ederse, Allah’a itaat etmiş olur. Yüz çevirenlere gelince, zaten seni onların başına bekçi göndermedik ya!”[Nisa 80]âyeti bu gerçeği dile getirmektedir. Kur’ân-ı Mübîn’de buna yönelik müteaddit âyetler mevcuttur. Biz burada, bu âyetlerin tamamını uzun uzadıya zikretmek yerine, sadece âyetlerde beyan edilen ana hususlara değinmekle yetineceğiz.

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

“De ki, ey peygamber! “Eğer Allah’ı seviyorsanız bana tabi olun ki, Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı affetsin, zira Allah çok affeden ve çok acıyandır.” Âl-i İmrân, 31

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ

“De ki: Allah’a ve elçisine itaat edin. Eğer bundan yüz çevirirlerse bilsinler ki, Allah kendisinden gelen gerçekleri örtbas edenleri sevmez. Âl-i İmrân,32”

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

“Kim Allah’a ve peygamberine itaat ederse, Allah onu içinden ırmaklar akan ebedi kalacakları cennetlere koyar, işte büyük kurtuluş budur. en-Nisâ, 13

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا

“....kim Allah’a ve Rasûlüne itaat ederse, büyük bir zafere erişmiş olur.” el-Ahzâb,71

Allah resulüne itaatın vasıfları ise şöyle ifade edilmektedir:

وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

“peygamber size ne verirse ve ne getirirse ve ne de emre-derse onu alın ve sizi neden sakındırıp yasaklarsa ondan elinizi çekin, yolunu-zu Allah’ın kitabıyla bulmaya çalışın, çünkü Allah’ın azabı çetindir.” el-Haşr, 7

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا لِمُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا

“Allah ve elçisi, bir konuda hüküm verdikten sonra, artık inanmış bir erkek ve kadının, kendi işlerinde tercih hakları yoktur. Ama böyle bir hakkı kendilerinde görerek, Allah’a ve elçisine

isyan eden kimse, apaçık bir sapıklık-la sapıtmış olur.” Ahzâb, 36

O’na itaatten yüz çevirenlerin akıbeti ise şöyle zikredilmektedir:

وَمَنْ يَعِصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ

“Kim de Allah’a ve elçisine isyan eder, O’nun kanunlarını çiğneyip geçerse, Allah onu ebedi kalacağı ateşe sokar ve onun için alçaltıcı bir azap vardır. en-Nisâ, 14

- Peygamberimiz (s.a.v.) ancak bir tebliğcidir ve O’na itaat etmeyenlerden sorumlu değildir.

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَأْوِيَهُمُ النَّارُ وَلَبِئْسَ الْمَصِيرُ

“Allah’tan gelen gerçekleri örtbas edenlerin, yeryüzünde Allah’ı aciz bırakacaklarını sanmayın. Onların varacağı yer ateştir. Gerçekten de o, ne çirkin bir uğraktır.” Nûr, 54

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ

“Öyleyse, Allah’a ve elçisine itaat edin, kötülöklere karşı her zaman sakınarak hazırlıklı olun. Eğer yüz çevirirseniz, bilin ki bizim elçimizin görevi kendisine emanet edilen me-sajı apaçık tebliğden ibarettir. Mâide, 92

- O’na isyan edenler ahirette yer yarılıp içine girmiş olmayı isteyeceklerdir.

يَوْمَئِذٍ يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصَوُوا الرَّسُولَ لَوْ تُسَوَّى بِهِمُ الْأَرْضُ وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا

“Gerçekleri örtbas edenler ve peygambere itaatsizlik yapanlar o gün yerin dibine batırılmayı isteyecekler, ama onlar olup biten hiçbir şeyi Allah’tan gizleyemeyeceklerdir.” Nisâ, 42

- O’na itaat etmeyenler fasıklardan olup amelleri boşa çıkarılacak ve hidayetden uzak olacaklardır.

قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَحْسَبُونَ كِسَادَهَا وَمَسَاكِينُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبُّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

De ki: Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, mensup olduğunuz oymak ve kabile, kazanıp biriktirdiğiniz mallar, kötüye gitmesinden kaygılandığınız ticaret, hoşlandığınız konutlar size göre, Allah’tan ve O’nun elçisinden ve O’nun yolunda savaşmaktan daha sevimli ise, artık Allah buyruğunu getirinceye kadar, yani dünya ve ahirette başınıza bir bela gelinceye kadar bekleyin. Şüphesiz ki, Allah kendi yasalarını çiğneyenleri asla doğru yola iletmez. Tevbe,24

- Allah ve Resulü’nü incitenler rahmetten mahrum olup Allah onları

lanetlemiştir.

إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا

“Allah’ı ve Rasûlünü incitenlere gelince, Allah onları bu dünyada ve ahirette rahmetinden yoksun bırakacak ve onlar için alçaltıcı bir azap hazırlayacaktır. Ahzâb, 57

Âyetlerden iktibas ettiğimiz bu hususlar bize, O’na kayıtsız şartsız bir teslimiyetin gerekliliğini ifade etmektedir.

İtaat; Allah ve Resulü’nün emir ve yasaklarının, kişinin şahsî istek ve arzularına galebe çalması demektir. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) bu hususa şu hadis-i şerifiyle ışık tutmaktadır:

مَنْ أَطَاعَنِي فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ، وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ عَصَى اللَّهَ

"Kim bana itaat ederse, muhakkak ki Allah'a itaat etmiştir. Kim de bana isyan ederse muhakkak ki Allah'a isyan etmiştir."

Peygamber Efendimiz (s.a.v.)’e itaatin karşılığı, Mü’min için bu dünyada izzet ve şeref olurken ahirette ise Cennet ve Cemâlullah olacaktır. Resûlullah (s.a.v.) bir gün sahabelerine;

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: كُلَّ أُمَّتٍ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ أَبَى. فَقَالُوا: مَنْ يَأْبَى؟ قَالَ: مَنْ أَطَاعَنِي دَخَلَ الْجَنَّةَ، وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ أَبَى

"İmtina edenler hariç, bütün ümmetim cennete girecektir!" buyurmuşlardı.

"İmtina edenler de kim?" dediler.

"Kim bana itaat ederse cennete girer, kim asi olur (itaat etmezse) o imtina etmiş demektir!" [Buhârî, İ’tisâm 2.] Buyurdular.

Rasûlullah (s.a.v.)’e imanındaki sadakati sebebiyle “Sıddîk” lakabına mazhar olan Hz. Ebû Bekir (r.a.);

“Rasûlullah ın yaptıklarından hiçbirini terk etmedim. Hepsini işledim. Eğer Rasûlullah’ın sünnetini terk edersem hak ve hidayetten sapıtmamdan korkarım.” [Müslim, Kitâbu’l-Cihâd ve’s-Siyer 16] buyururken, ne yazık ki bugün bazı kimseler, O’nun emir ve nehiyelerinin, yaşantısına aksetmiş sünnetlerinin arasında bir ayırma gitmekte ve O’nun sünnetlerine ittibaya mukabil hevâlarına tabi olmaktadır.

Hâlbuki bizler, Rasûlullah ın hiçbir sünnetini, yaşantısının hiçbir bölümünü hayatımızdan çıkarıp atamayız. Zira O’nun hayatının her bir cüzünde, ahlâkında, her bir amelinde ve sözünde inananlar için güzel örnekler mevcuttur. [Ahzâb, 21.] Ahlâkından razı olunan O’dur. Hiçbir beşer ne yaparsa yapsın O’nun fevkinde olamaz, O’nun ahlâkından daha üstün bir ahlâk sergileyemez.

İnsanlık için tek kurtuluş yolu, Rasûl-i Kibriya Efendimiz'in lisanından ashâbına tevdi etmiş olduğu ve takip edilmesini emrettiği yoldur. Allah'ın Rasûlü'ne ittiba etmeden, O'nun getirdiklerini hayatımıza hâkim kılmadan ne insanlık vasfına kavuşabiliriz, ne de bizi yaratan Rabbimize karşı kulluk vazifemizi yerine getirmiş olabiliriz.